

1. Стабільність цін є однією з найважливіших макроекономічних проблем. Інфляція – це підвищення середнього (загального) рівня цін. Існує кілька типів інфляції, які нелегко на практиці відрізнити один від одного, тому що вони тісно пов'язані і постійно взаємодіють.

2. До основних причин інфляційних процесів можна віднести монополістичні тенденції в економіці, зростання державного боргу, кризові явища у валютно-фінансовій системі. Існує також зв'язок між інфляцією та безробіттям.

3. У результаті інфляції у більшості домашніх господарств знижуються реальні доходи, їхній життєвий рівень падає, відбувається знецінення заощаджень, у суспільстві зростає нервозність, соціальну напругу. Інфляція дезорганізує виробництво, негативно позначається на обсягах виробництва, порушує інвестиційний процес. Від інфляції можуть виграти ті економічні суб'єкти, яким вдається в умовах інфляції збільшувати свої доходи більш швидкими темпами, ніж зростають ціни, а також позичальники, у тому числі уряд, в разі несподіваного прискорення інфляції.

4. Уряд кожної країни, що знаходиться в кризі, слід проводити антиінфляційну політику. Методи боротьби з інфляцією можуть бути адаптаційні (заходи щодо пристосування і стримування інфляції) і радикальні (проведення грошових реформ) [4, с.213;5, с.8].

Рухаючись до ринку, наша економіка, на жаль, в першу чергу засвоює його негативні сторони. Зрозуміло, що труднощі звільнення від господарського тоталітаризму і відсутність досвіду державного регулювання в умовах ринку часто викликають невдачі. Навряд чи вдасться швидко скинути з себе тягар інфляції, тим більше за допомогою адміністративних заходів. Завдання стоїть, швидше, у стримуванні процесу і пристосуванні до нього.

Список літератури:

1. Базилевич В.Д., Базилевич К.С., Баластрик Л.О. Макроекономіка: Підручник/ За ред. В.Д. Базилевича. – К.: Знання, 2010. – 851 с.
2. Базилевич В.Д., Попов В.М., Базилевич К.С. Економічна теорія: Політекономія: Підручник/ За ред. В.Д. Базилевича. – 3-тє вид., перероб. і доп. – К.: Знання-Прес, 2011. – 615 с.
3. Бункин М.К., Семенов В.А. Макроекономіка (основи економічної політики) “.- М.: АТ’ ДІС ‘, 2010 р.- 320с.
4. Ватаманюк З.Г., Панчишин С.М. Економічна теорія: макро- і мікроекономіка. – К.: Альтернативи, 2003. – 610 с.
5. Данилишин Б. Цінові підсумки 2009-го кращі за останні роки / Б.Данилишин // Урядовий кур'єр. – 2010. – 7 травня. – С. 8-9.
6. Карпенко Г.В., Башко В.Й. Аналіз основних факторів інфляції в Україні/ за ред.І. Я. Чугунов // Фінанси України. - 2008.- №11.- С. 29 – 40.

Василь ТКАЧУК

*к.е.н., доцент кафедри банківського менеджменту і обліку
Тернопільський національний економічний університет*

ФАКТОРИ ЖИТТЄЗДАТНОСТІ УКРАЇНСЬКИХ БАНКІВ

Останнім часом у вітчизняних дослідженнях щодо аналізу банківського сектору дедалі частіше використовують термін «життєздатність банку». При цьому із площини теорії цей термін перейшов у практичну площину, що знайшло своє

відображення у рейтингу життєздатності журналу Forbes (Україна) за підсумками 2014 року. Показники рейтингу розраховані для банків першої і другої груп за класифікацією НБУ. Результуючий рейтинг визначає рівень життєздатності банку шляхом віднесення його до однієї із чотирьох груп: А – «високий», В – «середній», С – «задовільний», D – «низький».

Згідно Академічного тлумачного словника української мови термін «життєздатність» є властивістю за значенням «життєздатний» і означає загалом здатність зберігатися, існувати і розвиватися. Екстраполюючи таке тлумачення на банківську сферу, можемо стверджувати, що під життєздатним банком слід розуміти такий банк, який здатний у повній мірі виконувати свої функції в умовах суттєвого негативного впливу дестабілізуючих чинників і зберігати при цьому достатній потенціал майбутнього зростання.

В основу формування рейтингу життєздатності українських банків за методикою журналу Forbes (Україна) покладено визначення впливу наступних факторів:

- відповідність статутного капіталу активам (показник достатності статутного капіталу);
- частина прострочених кредитів у кредитному портфелі банку;
- рівень підтримки та ризику власників;
- рентабельність власного капіталу;
- ліквідність банку (відношення високоліквідних активів до чистих зобов'язань банку);
- безперебійність виплат (масові випадки неповернення, встановлення наднизьких лімітів, або затримки вкладів) протягом останніх п'яти років;
- визнання банку системно важливим з боку НБУ і ранкінг банку за обсягом активів.

На думку авторів методики найбільш значущими факторами для визначення рівня життєздатності банку є наступні:

- рівень ліквідності банку;
- підтримка та ризику власників;
- безперебійність виплат вкладникам протягом останніх п'яти років.

Зазначеним факторам присвоєна максимальна вага 0,2. Деяко меншу вагу у 0,15 присвоєно фактору рентабельності. Таким чином, згідно зазначеної методики чотири фактори із семи формують 75 відсотків впливу на показник життєздатності комерційного банку.

Значно меншу вагу мають фактори відповідності статутного капіталу та системне значення банку – по 0,1. Проблемність кредитного портфелю тільки у незначній мірі (вага цього фактора - 0,05) впливає на рівень життєздатності банку.

Аналіз складу факторів рівня життєздатності банків та ваги кожного із них дозволяє зробити наступні висновки:

1. В умовах значного погіршення економічної кон'юнктури, загострення кризових явищ та політичної нестабільності можна вважати цілком виправданим перехід від рейтингів фінансової стійкості, надійності банківських вкладів, привабливості банку для вкладника до рейтингу життєздатності банків. Сам зміст терміну «життєздатність банку», на нашу думку, найбільш точно відображає складні економічні і політичні реалії сьогодення.

2. Три фактори рейтингу рівня життєздатності (ліквідність, рентабельність, достатність статутного капіталу) фактично знаходять своє відображення у більшості

рейтингових оцінок. Зміст і призначення інших факторів полягають у формуванні сутності та відображенні специфіки рейтингової оцінки рівня життєздатності банку.

3. Певні запитання виникають при аналізі факторів безперервності виплат і проблемності кредитів. Очевидним є той факт, що при абстрагуванні від впливу зовнішніх джерел дія зазначених факторів фактично буде майже синхронною, оскільки неповернення кредитів автоматично обмежує можливості банків здійснювати виплати вкладникам. На нашу думку, варто було би розглянути можливість врахування фактору, який відображає динаміку зміни депозитного портфелю впродовж достатньо тривалого періоду, наприклад трьох років.

4. Склад факторів, їхня кількісна вага та діапазон присвоєння балів свідчать, що рівень життєздатності банку у значній мірі (через вплив факторів системного значення банку, достатності статутного капіталу і підтримки та ризику власників) визначається прямою залежністю від розміру банку та типу власника. Розглядувана методика орієнтується на те, що найбільш життєздатним є банк, кінцевим власником якого є уряди України або інших держав. У цьому сенсі цілком своєчасним і доречним є розгляд і прийняття Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності пов'язаних із банком осіб», що буде служити позитивним чинником життєздатності банків через підвищення відповідальності власників і топ-менеджменту банків за результати діяльності.

5. Переважна більшість публікацій та інтерв'ю щодо проблем банківського сектору особливо виділяють дві найбільш гострі – високий рівень проблемної заборгованості і низький рівень капіталізації банків. Водночас методика рейтингу життєздатності журналу Forbes (Україна) вплив достатності статутного капіталу на кінцеве значення рейтингу визначає з вагою фактору у 0,1, а частки прострочених кредитів – на найнижчому рівні із значенням вагового коефіцієнту 0,05. Такий стан справ свідчить про те, що рівень життєздатності банків у значній мірі формується за межами конкурентного ринкового середовища. Це у свою чергу потребує реальної деполітизації регулятора та суттєвого збільшення відкритості і прозорості всіх регулятивних заходів.

Андрій ФАЛЮТА

*к.е.н., доцент кафедри банківського і страхового бізнесу
Львівський національний університет імені Івана Франка*

ОСОБЛИВОСТІ ПРИПИНЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВ В УКРАЇНІ

Відповідно до діючого законодавства припинення діяльності суб'єкта господарювання здійснюється шляхом його реорганізації або ліквідації. Під реорганізацією банку (проводиться шляхом злиття, приєднання, виділення, поділу, перетворення організаційно-правової форми [2, ст. 2]) розуміють припинення банку як юридичної особи з переходом майна, коштів, прав та обов'язків до правонаступника. Під ліквідацією розуміють такий спосіб припинення банку, при якому на майбутнє неможлива будь-яка діяльність та його існування і який пов'язаний з ліквідацією його прав і майна, відсутністю правонаступника.